

11. Palotoimi

Palolautakunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta v. 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Palolautakunnan jäsenet ja toiminta. Palolautakuntaan, joka maistraatin alaisena valvoo palotointia, kuuluivat v. 1943 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana filosofiantohtori B. Nybergh, joka samalla toimi kaupunginhallituksen edustajana, varapuheenjohtajana teknologiantohtori Y. J. Talvitie ja jäseninä autonkuljettaja J. O. Kivistö, nuohoojamestari S. K. Lindström, rakennustarkastaja A. V. Toivonen itseoikeutettuna sekä ylimääräinen A. M. Österlund. Varajäseninä olivat apulaisrakennustarkastaja I. Ahonen itseoikeutettuna, nuohoojamestari P. Lehikoinen, joka koko vuoden toimi Kivistön sijaisena sekä insinööri E. A. Lucander. Lautakunnan varsinaisen sihteerin, kaupunginhallituksen notaarin E. K. Uskin nauttiessa virkavapautta kansliasihteerin viran hoitamista varten, toimi v.t. sihteerinä lautakunnassa kaupunginhallituksen kansliasihteri G. Brotherus.

Palolautakunta kokoontui kertomusvuonna 19 kertaa ja käsittelee 74 varsinaista asiaa, jotka antoivat aiheita lausuntoihin tai esityksien tekemiseen. Pöytäkirjaan merkittiin 106 tiedonantoa. Erinäisille kaupungin viranomaisille sekä yksityisille annettiin sitä paitsi palopäällikön toimesta 522 kirjallista lausuntoa, esitystä tai todistusta. Lisäksi antoi palopäällikkö 37 asemakaavaa koskevaa lausuntoa ja tarkasti 96 rakennuspiirustusta.

Palolaitos. Viranhaltijat. Kertomusvuoden aikana palokunnan palveluksesta erosi 9 sääntöpalkkaista viranhaltijaa, joista vanhempi palokorpraali K. S. Hagelberg siirtyen syyskuun 1 p:nä täysinpalvelleena eläkkeelle sekä palomiehet M. Reimikainen ja R. Forss sairauden johdosta. Vakinaiseen palvelukseen ei saatu yhtään sääntöpalkkaista viranhaltijaa. Palotarkastaja T. Sundqvist oli edelleen sotapalveluksessa joulukuun 15 p:nä saakka, jona aikana hänen tehtäviään hoiti palomestari C.-W. Åström. Palomestari A. Harne oli samoin usean kuukauden ajan sotilastehtävissä sijaisenaan v.t. palomestari A. Leskinen. Viransijaisina olleista nuorukaisista joutui vuoden aikana 21 suorittamaan asevelvollisuuttaan ja oli heidän lukunsa vuoden lopussa 8. Viransijaisiksi tarjoutuvia oli myös vähän, minkä lisäksi aines oli heikohkoa, joten kaikkia ei voitu lääkärintarkastuksessa hyväksyä.

Palokunnan terveydentila oli kertomusvuoden aikana tyydyttävä. 91 miestä sairasti yhteensä 1 747 päivää.

Kalusto. Palokunnan kalustossa ei vuoden aikana tapahtunut suurempia muutoksia. Vallitseva sotatila asettikin uuden sammutuskaluston hankinnoille rajoituksia. Palokunnan letkuvarasto käsitti yhteensä 39 099 m.

Palokunnan miesvahvuus ja moottoriajoneuvojen luku oli seuraava:

Paloasema	Henkilökunta				Moottoriajoneuvot								Moottorinsukuja
	Päällystä	Alipäälystä	Miehistöä	Kaikkiaan	Palautoja	Vesivahinkojen suojelautoja	Henkilöautoja	Sairaankuljetusautoja	Linja-korjausautoja	Kuorma-autoja	Kalustoautoja	Kaikkiaan	
Pääpaloasema	4	9	58	71	13	—	4	5	1	3	—	26	12
Kallio	1	4	35	40	8	—	2	1	—	1	—	12	1
Käpylä	—	1	8	9	3	1	—	—	—	—	—	4	2
Pasila	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Sörnäisten niemi	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	1	2	—
Yhteensä	5	14	113	132	26	1	6	6	1	4	1	45	15

1) Niistä 8 n. 16—17 vuotista nuorukaista viransijaisina.

Palokunnalla oli yksi vaahtosammutusauto, joka oli varustettu 1 000 min./litr. pumpulla, kolme letkuautoa, kaksi konetikapuuautoa, kaksi savusukellus- ja valaistusautoa ja kahdeksantoista ruiskuautoa, joista viimeksi mainituista kolme oli varustettu 500, yksi 800, neljä 1 000, kaksi 1 500 ja yksi 1 700 min./litr. pumpulla, neljä 2 000 sekä kolme 2 500 min./litr. pumpulla. Moottoriruiskuista, joita oli 15, oli kaksi 200, viisi 600, neljä 1 000 sekä neljä 1 500 min./litr. tehoista.

Paloilmoitus. Palolennätinkeskuksia oli pääpaloasemalla sekä Kallion, Käpylän, Pasi-
lan ja Sörnäisten niemen paloasemilla.

Käytännössä oli palokelloja kaikkiaan 255. Lennätinverkkoon kytkettyjä yksityisiä palokelloja oli kaikkiaan 26 paikassa. Automaattihälyttäjiä oli kahdeksassa paikassa. Palohälytyspuhelin oli kytkettynä puhelinkeskukseen erikoisnumerolla 500, johtoja oli kolme. Paloasemien välisiä tiedoituksia varten oli asemien välillä suoraan kulkeva puhelijohto.

Palopostit ja muut vedenottopaikat. Vesijohdon paloposteja tuli lisää 4, kaikkiaan niitä oli 1 693. Yksityisiä vesijohtolaitoksen hoidossa olevia paloposteja oli 45. Palokaivoja oli 6.

Vapaaehtoinen palokunta. Vapaaehtoisen reservipalokunnan päällystön miesluku oli 19 ja alipäällystön sekä miehistön 301.

Kalustoon kuului 2 ruiskuautoa ja 2 moottoriruiskua sekä 3 200 m letkua.

Vapaaehtoisen palokunnan lentävään osastoon kuului 39 miestä. Sen hälytys oli järjestetty tapahtuvaksi puhelinkeskuksen kautta kulkevalla hälytyspuhelimella. Kaupunki avusti kertomusvuonna vapaaehtoista palokuntaa 50 000 mk:lla. Vapaaehtoinen palokunta kutsuttiin vuoden aikana 9 kertaa antamaan avustusta tulipaloissa sekä kaupungissa että sen lähiympäristössä.

Palotarkastukset. Kaikkien kaupungin alueella olevien kiinteistöjen yleisen palotarkastuksen suoritti v.t. palotarkastaja C.-W. Åström. Paitsi näitä tarkastuksia piiripalomestarit suorittivat 533 tarkastusta tulen- ja henkilöturvallisuuteen nähden vaarallisissa laitoksissa kukin omassa piirissään. Näistä tarkastuksista apulaispalopäällikkö L. Karto suoritti 167, palomestari C.-W. Åström 155, palomestari A. Harne 179 ja palomestari A. Leskinen 32. Tämän ohella palopäällikkö toimitti tarkastuksia yleisissä kokouksaleissa, teattereissa, bensiininsäilytyspaikoissa, filmivarastoissa, suurehkoissa autovajoissa y.m. tulenaroissa paikoissa.

Turvavartio teattereissa. Teattereissa y.m.s. huoneistoissa oltiin vartiassa näytäntöjen aikana seuraavasti: Kansallisteatterissa 2 miestä 297 kertaa, Kansanteatterin ylioppilastalossa olevalla näyttämöllä 1—2 miestä 260 kertaa ja Koiton näyttämöllä 1 mies 206 kertaa, Ruotsalaisessa teatterissa 2 miestä 347 kertaa sekä Suomalaisessa oopperassa 2—3 miestä 170 kertaa.

Nuohoustoimi. Kaupunki oli nuohoustöiden suorittamista varten jaettu 15 nuohouspiiriin.

Nokivalkeiden lukumäärä v. 1932—43 oli seuraava:

1932	28	1936	29	1940	45
1933	20	1937	18	1941	30
1934	19	1938	17	1942	35
1935	16	1939	16	1943	19

Tulipalot. Palokunta hälytettiin kertomusvuoden aikana 576 kertaa, niistä 303 kertaa todellisen tulipalon tai tulipalonvaaran johdosta, 19 kertaa nokivalkean tähden, 23 kertaa käryn tai savun takia, 17 kertaa happikoje- tai pulmoottoriavustuksen antamista varten, 22 kertaa erehdyksestä, 7 kertaa yksityisen hoidossa olevassa palolennätinverkostossa esiintyneen vian takia, 105 kertaa ilkeilytysuudesta, edellisellä vuonna 154 kertaa, 23 kertaa veden pumppuamista varten, 2 kertaa nuohoojain laiminlyönnistä sekä 55 kertaa muista syistä. Edelliseen vuoteen verrattuna hälytysten lukumäärä pieneni 144:llä ja tulipalojen luku 40:llä.

Tulipaloja oli Helsingissä tammikuussa 30, helmikuussa 10, maaliskuussa 38, huhtikuussa 27, toukokuussa 29, kesäkuussa 19, heinäkuussa 18, elokuussa 20, syyskuussa 30, lokakuussa 23, marraskuussa 26 ja joulukuussa 30.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsystä saatiin 223 tapauksessa puhelimitse, 75 tapauk-

Lähelle tulipesää sijoitetut halot	3	Laakerien ylikuumeneminen	1
Puukaasuttimen tai siitä poistettujen hiilien syöttämä	29	Sähkösilitysrauta, -liesi tai liimapannu	13
Puhalluslampun varomaton hoito	2	Sähkökamiina tai -lamppu	3
Uuttauskojeen varomaton hoito.....	7	Kaasuliekistä syttynyt	1
Puutteellinen tulisija tai savujohto	11	Varomaton tupakointi	12
Tulensekaisen tuhkan huolimaton säi- lytys	10	Lasten leikkiminen tulella	14
Tulenarkojen aineiden varomaton kä- sittely	8	Savupiipusta lentäneet kipinät	3
Tulensekainen koksi	4	Ahjosta lentäneet kipinät	2
Ylikuumentunut tulenarka aine	31	Smirgelistä lentäneet kipinät	2
Itsesytytys.....	20	Veturista lentäneet kipinät	5
Oikosulku	24	Uudestisytyminen	5
		Ilmapommitus	7
		Murhapoltto	8
		Selville saamaton syy	47
		Yhteensä	300
		Kaukoavustus	3

Kertomusvuoden aikana sattuneista 303 tulipalosta oli 160 eli 52.8 % pieniä eli sellaisia, että ne sammutettiin sanko- tai jollakin muulla ensiapuruiskulla, 113 eli 37.3 % keskikokoisia, jotka sammutettiin käyttämällä yhtä vesijohtoa, moottoriruiskua tai n.s. säiliöauton suihkua sekä 30 eli 9.9 % vakavanlaatuista, joissa tarvittiin suurehko määrä vesisuihkuja tulen sammuttamiseen.

Vakavaluontoisimpiin tulipaloihin kuuluviksi voidaan lukea seuraavat tulipalot:

Maaliskuun 1 p:nä syttyi tulipalo Teollisuuskadun 1:ssä olevassa Enso Gutzeit oy:n jätepaperivarastossa. Tuli sai aluksi voimakkaan tulen vaikutuksesta uhkaavan vallan, mutta palomiestön onnistui kuitenkin pari tuntia kestäneen uutteran sammutustyön jälkeen saada se rajoitetuksi ja estää palon leviäminen viereiseen tehdasrakennukseen. Sammutustyössä käytettiin 15 suihkua. Vahingot nousivat n. 1 140 000 mk:aan.

Lokakuun 23 p:n vastaisena yönä tuli pääsi irti Munkkisaaren myllyn jauhokuilussa neljännen kerroksen kohdalla. Palo levisi aina kahdeksanteen kerrokseen asti ja sammutustyö vaati palokunnalta neljän tunnin kestävästi tiukan ponnistelun, jossa apuna käytettiin m. m. savutuulettaajaa. Sammutustyössä käytettiin 7 suihkua. Vahingot olivat 100 000 mk.

Tapaturmat. Kertomusvuoden kuluessa ei sammutustyössä sattunut ainoatakaan vakavampaa tapaturmaa muutamia lieviä loukkaantumisia ja savumyrkytystapauksia lukuunottamatta.

Heinäkuun 22 p:nä Tykistökadun 9:ssä sijaitsevan jalkinekorjaamon palossa liikkeen omistaja D. Salo sai niin pahoja palohaavoja, että hän niihin myöhemmin sairaalassa kuoli.

Palovahingot ja niiden korvaaminen. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 44 310 000 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 612 250 300 mk eli yhteensä 656 560 300 mk. Vahingon suuruus tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimistosta 1 615 689 mk:aan ja kiinteimistöstä 797 180 mk:aan.

Palovahingonkorvauksia kotimaiset vakuutuslaitokset suorittivat 2 400 369 mk ja ulkomaiset vakuutuslaitokset 12 500 mk eli yhteensä 0.4 % uhatun omaisuuden arvosta.

Vertailun vuoksi on seuraavassa merkitty palovahingon korvausprosentit v:n 1932—43 väliseltä ajalta:

1932	0.9	1935	0.4	1938	0.8	1941	0.9
1933	2.3	1936	1.1	1939	0.8	1942	0.8
1934	0.6	1937	1.3	1940	1.0	1943	0.4

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 9 845 kertaa, josta 9 072 kertaa sairaiden ja 773 kertaa tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kuljettamiseen. Vastaavat luvut v. 1942 olivat 9 489, 8 746 ja 743. Kuljetusten lukumäärä lisääntyi siis 356:lla. Ajojen lukumäärä oli päivää kohden 27.0 eli 1.0 suurempi kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakaantuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaus- tapauksia	Tapa- turmia	Yhteensä	Kuukausi	Sairaus- tapauksia	Tapa- turmia	Yhteensä
Tammikuu	884	84	968	Heinäkuu	493	53	546
Helmikuu	827	77	904	Elokuu	583	50	633
Maaliskuu	854	51	905	Syyskuu	697	53	750
Huhtikuu	762	67	829	Lokakuu	750	76	826
Toukokuu	806	55	861	Marraskuu	865	67	932
Kesäkuu	612	47	659	Joulukuu	939	93	1 032
				Yhteensä	9 072	773	9 845

Kuljetusmatkojen pituus oli 68 528 km, edellisenä vuonna 69 356 km. Vaikka kuljetuk-
sien lukumäärä edelliseen vuoteen verrattuna on lisääntynyt, on kuitenkin kuljetuksiin
käytetty ajomatka pienentynyt johtuen etupäässä siitä, että maaseutuajaja ei poltto-
aineen puutteen takia voitu suuremmassa määrin suorittaa. Kuljetuksista suoritettiin
kaupunginkassaan yhteensä 500 029 mk, edellisenä vuonna 285 140 mk. Kaupunginkas-
saan suoritettujen määrän nousu johtui kuljetusmaksujen v:n 1942 lopussa tapahtuneesta
korotuksesta.

Palolaitoksen todelliset kustannukset v. 1943 käyvät ilmi seuraavasta taulukosta:

	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	1) 37 800: —	38 580: —	— 780: —
Sääntöpalkkaiset virat	2) 7 788 967: —	7 791 282: 75	— 2 315: 75
Tilapäistä työvoimaa	26 400: —	26 400: —	—
Kesälomasijaiset	244 500: —	289 707: —	— 45 207: —
Vuokra	890 920: —	890 920: —	—
Lämpö	782 325: —	892 788: 55	—110 463: 55
Valaistus	75 500: —	66 069: 90	+ 9 430: 10
Siivoaminen	17 000: —	10 975: 45	+ 6 024: 55
Vedenkulutus	36 200: —	32 663: 50	+ 3 536: 50
Puhtaanapito	3) 16 200: —	16 089: —	+ 111: —
Kaluston hankinta	481 305: —	307 228: 40	+174 076: 60
Kaluston kunnossapito	4) 516 500: —	483 069: 80	+ 33 430: 20
Painatus ja sidonta	6 000: —	8 936: 20	— 2 936: 20
Tarverahat	34 550: —	58 833: 20	— 24 283: 20
Vaatteiden pesu	63 250: —	41 018: —	+ 22 232: —
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	8 000: —	4 420: 95	+ 3 579: 05
Yleisten laitteiden kunnossapito	5 000: —	4 698: 95	+ 301: 05
Käyttövoima	5) 23 200: —	21 267: —	+ 1 933: —
Autojen käyttö	534 850: —	538 945: 50	— 4 095: 50
Vakuutusmaksut	66 000: —	130 251: 20	— 64 251: 20
Väestönsuojelutarvikkeet	6) 481 520: 85	160 436: 50	7) +321 084: 35
Yhteensä	12 135 987: 85	11 814 581: 85	+321 406: —

Kutakin kaupungin henkikirjoissa olevaa asukasta kohden kustannukset nousivat
45: 78 mk:aan.

Avustus- ja huvirahasto. Palokunnan avustus- ja huvirahasto sai alkunsa siitä, että
kaupunginvaltuusto myönsi palokunnalle määrätyn osan kertyneistä sairaankuljetus-
maksuista. Rahaston pääoma oli kertomusvuoden alussa 381 548: 30 mk.

Rahasto lisääntyi kertomusvuoden aikana sairaankuljetusmaksuista 49 267 mk,

1) Tähän sisältyy vuoden aikana myönnetty lisämääräraha 7 800 mk. — 2) S:n 2 434 544 mk. —
3) Tähän on tililtä Siivoaminen siirretty 3 000 mk. — 4) Tähän on kaluston hankintamäärärahasta
siirretty 150 000 mk. — 5) Tähän on tililtä Valaistus siirretty 7 000 mk. — 6) Tästä 273 020: 85 mk
on siirretty v:sta 1942. — 7) Siirrettiin v:een 1944.

uusista pankkiosakkeista 36 500 mk, koroista 15 974: 50 mk ja lahjoista 650 mk eli yhteensä 102 391: 50 mk.

Menot, käsittäen kirjojen sekä urheilupalkintojen ostot, tarjoilun miehistölle juhlapäivinä, palokunnan kesäkodin vuokraan ja ylläpitoon tarvittavat maksut y.m. nousivat 75 704: 90 mk:aan.

Joulukuun 31 p:nä 1943 rahaston pääoma oli 408 234: 90 mk, josta 25 000 mk oli sijoitettuna valtion obligatioihin, 97 500 mk Helsingin kaupungin v:n 1934 5 %:n obligatioihin, 10 kpl litt. B., 64 850 mk pankkiosakkeisiin sekä 220 884: 90 mk pankkileille.
